

PREGETHU

I'R

YSBRYDION YN NGHARCHAR,

▲

BEDYDDIO DROS Y MEIRW.

" OBLEGID Crist befyd unwaith a ddyoddefodd dros bechodau, y Cyflawn dros yr anghyflawn (fel y dygai ni at Dduw), wedi ei farwolaethu yn y cnawd, eithr ei fywiau yn yr Ysbryd: trwy yr hwn yr aeth efe befyd ac a bregethodd i'r ysbrydion yn ngharchar; y rhai a lu gynt amfydd, pan unwaith yr oedd hir-amynedd Duw yn aros yn nyddian Noah, tra y darperid yr arch, &c."—1 PEDR III, 18—20.

" Canys er mwyn hyny yr efengylwyd i'r meirw befyd, fel y bernid hwy yn ol dynion yn y cnawd, ac y byddent fyw yn ol Duw yn yr ysbryd."—1 PEDR IV, 6.

" Os amgen, beth a wna y rhai a fedyddir dros y meirw, os y meirw ni chyfodir ddim? pahan ynte y bedyddir hwy dros y meirw? a phahan yr ydym ninnau mewn perygl bob awr."—1 COR. XV, 29, 30.

GAN JOHN DAVIS, MERTHYR.

MERTHYR-TYDFIL:

ARGRAFFWYD AC AR WERTH GAN J. DAVIS, GEORGETOWN;

AR WERTH HEFYD

Can y Saint yn gyffredinol, a llawer o Lyfrwerthwyr,
trwy y Dean a'n Gogledd.

1851.

SYLWADAU

AR

BREGETHU I'R YSBRYDION YN NGHARCHAR, A
BEDYDDIO DROS Y MEIRW.

YN ngwyneb fod gwahanol sectau yr oes wedi amlygu eu golygiadau ar y ddau bwnc uchod, nid anfuddiol, efallai, fyddai i ninnau, yn enw Saint y Dyddiau Diweddf, i wneuthur hyny hefyd, nad faint a fydd yr erlidigaeth o'r herwydd. Ystyriwn fod y Cymry yn addfed, beilach, i dderbyn ein golygiadau ynghylch pregethu i'r ysbrydion yn ngharchar, ynghyd â bedyddio dros y meirw. Llawer o opiniynau sydd wedi eu cynnyg, ac wedi eu derbyn; ond ychydig iawn o oleuni, hyd yn hyn, sydd wedi tywynu ar y pynciau tywyll uchod.

Yn flaenorol i drin y pregethu a'r bedyddio dan sylw, cawn ddarlenn yr hyn a ddywed Esay (lxi, 1, 2), "Ysbryd yr Arglwydd Dduw sydd arnaf; o herwydd yr Arglwydd a'm heneiniodd i efengylu i'r rhai llariaidd; efe a'm banfonodd i rwymo y rhai ysig eu calon, i gyhoeddi rhyddid i'r caethion, ac agoriad *carchar** i'r rhai sydd yn rhwym; i gyhoeddi blwyddyn gymmeradwy yr Arglwydd, a dydd dial ein Duw ni." Etto, cawn ddarlenn hefyd y dyfyniadau canlynol:—Salm cxlii, 7—"Dwg fy enaid allan o garchar, fel y molianwyf dy enw: y rhai cyflawn a'm cylchynant; canys ti a fyddi da wrthyf." Salm lxxix, 11,—“Deued uchenaidd y carcharorion ger dy fron: yn ol mawredd dy nerth cadw blant

* Gellir deall pa fath le, i raddau, yw y CARCHAR, neu uffern, trwy ddarlenn dammeg y gwr goludog, yn Luc xlv, 19—31.

marwolaeth." Salm eii, 18—22,—“Hyn a ysgrifeniir i'r genedlaeth a ddel; a'r bobl a greir a folianant yr Arglwydd. Canys efe a edrychodd o uchder ei gyssegr: yr Arglwydd a edrychodd o'r nefoedd ar y ddaear; i wraudaw uchenaid y carcharorion, ac i ryddhau plant angeu; i fynegi enw yr Arglwydd yn Seion, a'i foliant yn Jerusalem; pan gasgler y bobl ynghyd, a'r teyrnas-oedd i wasanaethu yr Arglwydd." Esay xlii, 7—“I agoryd llygaid y deillion, i ddwyn allan y carcharor o'r carchar, a'r rhai a eisteddant mewn tywyllwch o'r crchardy." Esay xxiv, 22,—“A chesglir hwynt fel y cesglir carcharorion mewn daardy, a hwy a garcherir mewn carchar, ac yn mhen llawer o ddyddiau yr ymwelir â hwynt."

Yn awr, wedi i Iesu Grist ddyfod i'r byd, yn ol fel y prophwydwyd am dano, yr oedd ei genadwri yn perthyn i lawer dosparth o ddynion, a'i brif ddyben oedd dwyn *pawb* o'honynt o deyrnas y tywyllwch, i mewn i deyrnas Dduw. Er fod dynion yn amrywio yn eu sefyllfaoedd, etto nid oedd ond un porth neu ddrws ganddo, trwy yr hwn y gallai pawb, yn mhob man, fyned i mewn i deyrnas y goleuni; ac er dangos hyny, dywedodd, “Yn wir, yn wir, meddaf i ti, Oddieithr geni dyn o ddwfr ac o'r Ysbryd, ni ddichon efe fyned i mewn i deyrnas Dduw." Nid yw yn bosibl i neb ddringo un ffordd arall, onide cyfrifir ef yn lleidr neu yspeiliwr. Yn yr amser ag y llefarodd yr Iesu y pethau hyn, gwyddai mai ei waith ef oedd efengylu i'r rhai llariaidd, rhwymo y rhai ysig eu calon, “cyhoeddi rhyddid i'r caethion, ac *agoriad carchar* i'r rhai sydd *yn rhwym*." Gwyddai fod ysbrydion yn ngharchar oddiar amser Noah, am eu hanufydd-dod, ac fod eisieu cyhoeddi agoriad carchar iddynt. Mae pob carcharor yn droseddwr, ond ni ellir golygu nas gall dalu ei ddyled, pan na fydd ei bechod yn anfadd-euol; ond os bydd eu bechod yn anfaddeuol, ni faddeuir iddo yn y byd hwn na'r byd a ddaw. (Math. xii, 32.) Nis gwyddom ni am neb sydd wedi profi fod y cynddiluwiaid wedi pechu y pechod anfaddeuol, ac nas gellir “dileu eu pechodau pan y delo yr amseroedd i orphwys o olwg yr Arglwydd" (Act. iii, 19). Fod maddeuant i gael ei roddi yn y byd a ddaw, sydd wedi ei ben-derfynu gan Iesu Grist, mewn geiriau eglur a dealladwy, fel nas gall neb eu gwyrddroi yn llwyddiannus.

Wedi dweyd cymmaint â hyna, cawn ddyfynu y geiriau a welir yn I Pedr iii, 18—20, y rhai sydd yn hysbysu i Iesu Grist breg-

ethu i'r ysbrydion yn ngharchar. Y geiriau ydynt—"Oblegid Crist hefyd unwaith a ddyoddefodd dros bechodau, y Cyfiawn dros yr anghyfiawn (fel y dygai ni at Dduw), wedi ei farwolaethu yn y cnawd, eithr ei fywiau yn yr Ysbryd; trwy yr hwn yr aeth efe hefyd ac a bregethodd i'r ysbrydion yn ngharchar; y rhai a fu gynt anufydd, pan unwaith yr oedd hir-amynedd Duw yn aros yn nyddiau Noah, tra y darperid yr arch, yn yr hon ychydig, sef wyth enaid, a achubwyd trwy ddwfr." Mae y dyfyniad yn dangos yn eglur i Grist, tra yr oedd ei gorff yn gorwedd yn y bedd, fyned i fyd yr ysbrydoedd, i gyhoeddi rhyddid i'r caethion, ac agoriad carchar i'r rhai oedd yn rhwym. Mae Iesu Grist ei hun hefyd yn profi ei fynediad i fyd yr ysbrydoedd, sef paradwys (nid y nefoedd, fel y tybia rhai), ar y diwrnod y croeshoeliwyd ef, yn yr hyn a ddywedodd wrth y lleidr—"Yn wir, meddaf i ti, heddyw y byddi gyda mi yn *mharadwys*" (Luc xxiii, 43). Os mai y nefoedd a feddylir wrth y baradwys hon, yna nid oedd Crist yn sicr o'i bwuc pan y dywedodd, "heddyw" wrth y lleidr; o herwydd fe ddywedodd wrth Mair, ar foreu y trydydd dydd, "Na chyffwrdd â mi; canys ni ddyrchefais i etto at fy Nhaf," yr hwn, wrth gwrs, sydd yn y *nefoedd*. Rhaid i ni ddweyd fod Crist yn cyfeiliorni, neu addef fod paradwys a nefoedd yn leoedd gwahanol. Gwell gonyd ni gredu Iesu Grist, iddo fyned i baradwys, at yr ysbrydion, ar ddydd ei groeshoeliad; ac i'r nefoedd, at ei Dad, wedi ei adgyfodiad, fel y tystia yr ysgrythyrau. Heblaw hyn, y mae ymadroddion yn mhregeth Pedr, ar ddydd y Pentecost, yn profi tuhwnt i bob dadl, i enaid neu ysbryd Crist fod ryw amser yn "uffern," neu garchar yr ysbrydion. Llefara fel hyn—"Ac efe (sef Dafydd) yn rhagweled, a lefarodd am adgyfodiad Crist, na adawwyd ei enaid [neu ei ysbryd] ef yn uffern, ac nas gwelodd ei gnawd [neu ei gorff] ef lygredigaeth" (Act. ii, 32). Beth sydd yn eglurach na'r gair a'r dystiolaeth, ynghylch y pynciau hyn? Gobeithio nad oes neb yn barotach i wrandaw ar ddynion yn gwyrddroi yr ysgrythyrau, er dal i fyny eu hopiniynau, nag ar y rhai sydd yn eu defnyddio megys y maent yn ysgrifenedig. Yn awr, dywedir i Grist, "wedi ei farwolaethu yn y cnawd, eithr ei fywiau yn yr Ysbryd; trwy yr hwn [sef yr Ysbryd Glân] yr aeth EFE hefyd [nid Noah, na neb arall, ond Crist], ac a bregethodd i'r *ysbrydion yn ngharchar*; y rhai a fu *gynt* anufydd, pan unwaith yr oedd hir-amynedd Duw yn aros yn nyddiau Noah,

tra y darperid yr arch." Mae vn wir mai trwy Ysbryd Duw, neu yr offeiriadaeth, y pregethodd Noah i'r cyn-ddiluwiaid; ac y mae yn wir hefyd iddynt fod yn anufydd, ac i Dduw, ar ol ei hir-amynedd tuag atynt, beri eu boddi o ran eu cyrff, a'u carcharu o ran eu hysbrydoedd; ond nid yw yn wir iddo "EFE," sef Crist, bregethu iddynt yn amser Noah, onide gellir dweyd hefyd mai Crist oedd yn pregethu ar ddydd y Pentecost, pan oedd Pedr, trwy yr Ysbryd, yn argyhoeddi y tair mil. Paham nad Crist ei hunan sydd i'w olygu pan y dywedir iddo "bregethu i'r ysbrydion yn ngharchar, yn gystal â phan y dywedir iddo "bregetbu i'r dyscylbion ar y mynydd?" Oni chyfaddefir fod ysbrydion yn wrthddrychau deallgar? ac os felly, paham nad allai Crist, o ran ei ysbryd, bregethu iddynt pan y bu yn mharadwys neu uffern, yn gymmaint ag i Esay brophwydo, ei fod i "gyhoeddi rhyddid i'r caethion, ac agoriad carchar i'r rhai sydd yn rhwym?" Y gwir yw, "aeth *efe** hefyd ac a bregethodd i'r *ysbrydion yn ngharchar, y rhai a fu gynt anufydd*" pan y bu Noah yn pregethu iddynt. Pan yr oeddynt yn y corff ar y ddaear y pregethodd Noah iddynt, ond pan oeddynt yn *ysbrydion* yn ngharchar y pregethodd Iesu Grist iddynt. Yn awr, dichon y gall rhyw barchedig ofyn "cwestiwn anatebadwy," yn ei dyb ef, yn y man hyn; sef, Paham y darfu i Grist bregethu i'r ysbrydion a fu yn anufydd yn amser Noah, yn fwy nag i ysbrydion ereill a fu yn anufydd cyn a chwedi hyny? O, hunan-ddoethyn! oni wyddost ti fod carchar-orion lawer, a bod rhai yn talu eu dyled yn gynt nâ'u gilydd; ac am hyny, nas gellir cyhoeddi agoriad carchar i bawb yr un pryd? Cafodd "y rhai a fu gynt anufydd" eu carcharu oll yr un pryd, ac am yr un trosedd; ac yn nyddiau croeshoeliad Iesu Grist yr ymddengys eu bod hwy wedi talu eu "ffyrlling eithaf," onide nid elai yr Iesu atynt i bregetbu rhyddid ac agoriad carchar. Mae llawer o ysbrydion yn ngharchar etto, "ac yn mhen llawer o ddyddiau (efallai) yr ymwelir â hwynt." Rhaid i bawb

* Efallai y dadleua grammadegwyr fod y gair "EFE," yn y eyssylltiad uchod, yn cynnwys corff ac ysbryd Crist, er ceisio gwadu ei genadiaeth i'r carchar; ond dylai y cyfryw ddarllen hanes croeshoeliad Crist a'r ddau leidr yn fanylach, a chwilio y gwallau. Dywedai Crist wrth y lleidr, "Heddyw y byddi gyda mi yn mharadwys." Yn awr, yn ol dull rhai o ymresymu, os aeth *efe* a'r lleidr i baradwys y dydd hwnw, aeth eu cyrff hefyd! Ond gŵyr pawb yn well na hyny.

gael clywed yr efengyl, naill ai yn y byd hwn, neu yn y byd arall; "canys er mwyn hyny yr efengylwyd i'r *meirw* [neu yr ysbrydion] hefyd, fel y bernid hwy yn ol dynion yn y *crawd*, ac y byddent fyw yn ol Duw yn yr ysbryd" (1 Pedr iv, 6). Ond gan mai yr ysbryd yw y rhan ddeallgar o ddyn, fe welwn y priodoldeb o ymresymiad yr apostol ynghylch yr anghenrheidrwydd o efengylu i ysbrydion a amddifadwyd tra yn y *crawd* o glywed yr efengyl, fel y gallent "fyw yn ol Duw yn yr ysbryd," ac i gymmeryd eu barnu yn y dydd diweddaf, fel dynion wedi clywed yr efengyl tra yn y *crawd*. Yn awr, dywedod ein gwrthwynebwyr beth a fynont, mae yn eglur ddigon fod yr athrawiaeth uchod yn ysgrythyrol, dwyfol, cyfiawn, ac mor deilwng o'i Hawdwr, ag un athrawiaeth arall o'i eiddo.

Yn gyssylltiedig anwahanol â phregethu i ysbrydion yn ngharchar, y perthyna "*bedyddio dros y meirw*." Nid yw o fawr llesiad argyhoeddi dynion nac ysbrydion, os na ellir eu bedyddio er maddeuant o'u pechodau; canys "oddieithr geni dyn o ddwfr ac o'r Ysbryd, ni ddichon efe fyned i mewn i deyrnas Dduw." Er i Grist bregethu i'r ysbrydion yn ngharchar, etto os nad oedd wedi trefnu ffordd i'w bedyddio, yr oedd y cyfan yn ofer, yn ol ei eiriau ei hunan—"Y neb a greddo ac a *fedyddier*, a fydd cadwedig." Ond y mae genym achos i lawenhau fod yr ysgrythyrau yn dangos y gallwn ni ar y ddaear, gymmeryd ein bedyddio dros y meirw sydd yn credu o bryd i bryd yn myd yr ysbrydoedd, o herwydd nad yw yn alluadwy i weinyddu yr ordinhad yno, megys yma. Yn 1 Cor. xv, gwelwn fod Paul yn ymresymu â'r Corinthiaid ynghylch adgyfodiad y meirw, o herwydd fod rhai yn eu plith yn anmau yr adgyfodiad. Dywed Paul, "Os y meirw ni chyfodir, ni chyfodwyd Crist chwaith," "ac ofer yw ein pregeth ni, a'ch fflydd chwithau;" ac yn adn. 29, 30, dywed hefyd, "Os amgen, beth a wna y rhai a *fedyddir dros y meirw*, os y meirw ni chyfodir ddim? pabam ynte y bedyddir hwy dros y meirw? A phaham yr ydym ninnau mewn perygl bob awr?" Yr oedd y Corinthiaid oll wedi credu unwaith yn mhregeth Paul, adgyfodiad Crist, ac yn y ddysgeidiaeth ynghylch bedyddio dros y meirw (am ddysgu yr hon byddai yr apostol "mewn perygl bob awr"); ond etto yr oedd rhai yn eu plith am wadu adgyfodiad y meirw; ac er mwyn argyhoeddi y cyfryw, dadleuai yr apostol, os nad oedd adgyfodiad i fod, na chyfododd Crist chwaith, ac nad

oedd ei bregeth ef, na'u ffydd hwythau, yn gystal á'u bedyddiad dros y meirw, o un gwerth—fod y cwbl yn ofer, ac mai gwell oedd bwyta ac yfed, ac yna marw! Nid oes sôn fod neb o'r Corinthiaid yn ammau yr athrawiaeth o fedyddio dros y meirw, ond yn unig adgyfodiad y corff; canys yr oedd bedyddio dros y meirw yn beth ag y parhaent i'w gyflawni ar y pryd yn yr eglwys, fel y gallwn ddeall wrth yr iaith; ac yr oedd Paul mewn "peryl bob awr" am ei phregethu. Ni chaniatâi efe athrawiaeth felly eu eu plith, na'u gadael i fedyddio neh dros y meirw, oni bai fod hyny yn unol ag ewyllys Duw, ac yn orchymynedig. Fe wyddai Paul am y gadwyn ogoneddus sydd yn cyssylltu nefoedd a daear, yr hon sydd yn attal y ddaear rhag cael ei tharo â melldith. Gwyddai fod eisieu "troi calon y tadau at y plant, a chalon y plant at y tadau," yr hyn ni allai gael ei ddwyn oddiamgylb heb fedyddio dros y meirw. Ymddengys oddiwrth eiriau Paul, nas gall trigolion y byd arall gael eu perffethio hebom ninnau (Heb. xi, 40), na ninnau hebddynt hwythau. Mae pawb oddiar Adda yn dal cyssylltiad á'u gilydd, ac y mae gan bawb eu gwaith i gyflawni, a'u gwaith i orphen. Gellir ystyried y rhai a feddydir dros y meirw, yn waredwyr i'r meirw hyny, gan eu bod yn eu rhyddhau ar y ddaear o'u pechodau; o herwydd, "yr hyn a rwymir ar y ddaear, a rwymir yn y nefoedd hefyd." Efallai mai at hyny y cyfeiria Obadiah, pan y dywed, "A GWAREDWYR a ddeuant i fyny ar fynydd Seion, i farnu mynydd Esau [sef eu "barnu yn ol dynion yn y cnawd"]; a'r freniniaeth fydd eiddo yr Arglwydd;" sef pan "lenwir y ddaear o wybodaeth gogoniant yr Arglwydd, fel y töa y dyfroedd y môr." Mae Duw yn amlygu pwy sydd yn credu yn y byd arall, ac wedi apwyntio bedyddfan yn ei deml er gweinyddu yr ordinhad o fedydd drostynt ar y ddaear. Cyn credu hyn, rhaid credu fod Duw yn dadguddio yn yr oes hon, yr hyn yn wir yw y gwirionedd.

O, mor hyfryd yw y meddwl fod ein hen dadau parchus, y rhai a fuont feirw heb glywed yr efengyl, mewn cymmaint gobaith o gael eu hachub etto, â phe byddent ar y ddaear yn awr. Gwna Duw alw ar "bawb yn mhell"—mor bell â byd yr ysbrydoedd, a chaiff pob creadur gynnyg ar waredigaeth, os na fydd wedi pechu yn anfadduol. Ei etholedigion Ef a gesglir o bob man, trwy'r nefoedd a'r ddaear, a than y ddaear; ac ni chaiff un carchar ei gau, nas deuir allan o hono, naili ai i ryddid, neu i'r ail farwel.

caeth, lle y bydd mwg eu poenedigaeth yn esgyn i fyny yn oes
nesoedd. Cyfiawn yw Duw, a chyfiawn hefyd yw yr athraw-
iaethau gogoneddus hyn a amlygwn i'r byd; a dywedwn, gyda
llaw, na fu dim erioed yn addasach na'r rhain i wisgo yr enw
o "newyddion da o lawenydd mawr."

Gobeithiwn na fydd y profion o'r posiblwrwydd i ysbrydion gael
gwaredigaeth o'u carcharau, yn un annogaeth i neb sydd yn y
cnawd yn bresennol i esgeuluso ufyddhau i'r efengyl, pan y bydd-
ont yn cael cyfleusdra; canys hyn yw y ddannedigaeth yn awr,
ddyfod goleuni etto i'r byd, a charu o ddynion y tywyllwch yn
fwy na'r goleuni. Yn hytrach, dylai dynion ufyddhau yn gynt,
am fod Duw wedi ei ddangos yn fwy trugarog a graslawn nag y
meddylwyd o'r blaen ei fod. Gweddiwn mai felly y bydd, ac y
profir am Dduw, mai "cariad yw."

Moliannwn oll ein Tad sydd fry,
Am wrandaw llef y caeth,
A dwyn y rhwym o'r carchar du,
I seinio newydd iaith.

Y rhai fu yn anufydd gynt,
A glywsant lais Mab Duw;
Ca'dd pawb a gredodd ddod yn rhydd,
A gwnaed y meirw'n fyw.

Y saint mewn cnawd aent lawr i'r dwr,
Yn llawen yn eu lle,
Fel gallai'r carcharorion trist,
Fyn'd mewn i deyrnas ne'!

Mor raslawn ydyw Duw y Saint;
A'i gariad, pa mor fawr!
Mae ei gyfiawnder dwyfol Ef,
Pw wel'd trwy'r nef a'r llawr.